

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Бахтіярова Х. Ш.

ІНДИВІДУАЛЬНА ОСВІТНЯ ТРАЄКТОРІЯ – РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

ВСТУП. Нові глобалізаційні виклики, які постали перед українським суспільством, вимагають формування нового покоління всебічно освічених креативних фахівців, здатних нестандартно мислити, генерувати нові ідеї, нові знання, запроваджувати інноваційні технології. Усе це актуалізує необхідність суттєвих змін та пошуку індивідуальних підходів до підготовки здобувачів/здобувачок вищої освіти, особливо майбутніх педагогів професійного навчання. Метою цього дослідження є визначення особливостей формування індивідуальної освітньої траєкторії реалізації особистісного потенціалу здобувачів вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (Транспорт) згідно з вимогами Стандарту освіти.

Виклад основного матеріалу. Пошук новітніх моделей формування фахівців нової формації та особливостей підготовки інженерів-педагогів утворюють широке дискусійне поле. Значне місце в цих дискусіях присвячено питанню проектування індивідуальної освітньої траєкторії, що знайшло відображення в працях відомих дослідників: С. Алексеевої, В. Багрій, С. Березенської, Л. Білоцької, А. Гаязова, Б. Долинського, С. Донченко, Е. Зеєра, Т. Коростіянець, І. Краснощок, О. Нещерет, Н. Олійник, О. Пенчук, Т. Руденко, П. Сисоєва, Я. Сухенко, А. Хуторського та інших. У цих наукових розвідках означено низку уточнюючих визначень, характеристик, змістовних основ компонентів індивідуальних освітніх траєкторій [1-5].

Однак, найсуттєвішим слід вважати визначення індивідуальної освітньої траєкторії, що наведено у чинному Законі України «Про освіту».

В цьому документі індивідуальна освітня траєкторія визначається як персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм, темпів здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план з урахуванням значного переліку як нормативних професійно-орієнтованих дисциплін, так і дисциплін вільного вибору [6].

Не зважаючи на різноманіття підходів до розуміння індивідуальної освітньої траєкторії в галузі професійного навчання, це питання залишається малодослідженим. Разом із тим, проведений нами контент-аналіз щодо підготовки інженерно-педагогічних кадрів показав необхідність системного підходу до досвіду формування індивідуальної освітньої траєкторії реалізації особистісного потенціалу випускників/випускниць закладів професійної (професійно-технічної) освіти (*далі* – ЗП (ПТ)О).

Як зазначено у «Положенні про організацію освітнього процесу в Національному транспортному університеті» під освітньою траєкторією розуміється лінія просування студентства в освітньому просторі на всіх етапах професійної підготовки. Щодо підготовки майбутніх інженерів-педагогів, то узагальнену освітню траєкторію складають завдання, що відповідають стандартам інженерної та психолого-педагогічної підготовки. Концепція такої підготовки в НТУ ґрунтується на ідеї, що підготовка відповідного фахівця можлива на підставі парадигми особистісно-зорієнтованої освіти, при цьому визначено компоненти змісту професійної та психолого-педагогічної підготовки, а також передбачається визначення

індивідуального потенціалу, цілей, потреб, мотивів, можливостей студента/ студентки, бачення ними свого місця та сфери діяльності у майбутньому. Усе це реалізується за допомогою індивідуального навчального плану, який складається на базі освітньо-професійної програми [7].

Оскільки особливістю освітнього процесу ЗП(ПТ)О зі спеціальності 015 «Професійна освіта (Транспорт)» є інтегративний процес набуття знань, навичок, умінь та компетентностей, процес проєктування маршрутів освітніх траєкторій будується на поєднанні професійно-орієнтованих інженерних та психолого-педагогічних знань. При цьому необхідно ретельно прорахувати забезпечення паритетного співвідношення інженерних та психолого-педагогічних дисциплін із метою формування у майбутніх викладачів/викладачок професійної освіти «м'яких» навичок» та «твердих» навичок. «М'які» навички (*англ.* - soft-skills) – це міжпрофесійні навички, які дозволяють фахівцю адаптуватися до нових умов, змінювати сферу зайнятості, виконувати нестандартні завдання. «Тверді» навички (*англ.* - hard-skills) – це вузькоспеціалізовані навички, необхідні для виконання типових завдань, діють у межах конкретної спеціальності [8].

Висновки. Досвід організації індивідуальних освітніх траєкторій через формування індивідуальних освітніх програм, а також особливостей формування індивідуальної освітньої траєкторії реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти в Національному транспортному університеті, зокрема зі спеціальності 015 «Професійна освіта (Транспорт)», дозволяє зробити висновок, що для її реального запровадження необхідні певні новаторські зміни та деякі нестандартні рішення в організації освітнього процесу.

Матеріал публікації підготовлено в межах реалізації проєкту Erasmus+ «Нові механізми управління на основі партнерства та

стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)» № 609536-EPP- 1-2019-1-DE-EPPKA2-SBHE-SP, що фінансується за підтримки Європейської Комісії. Ця публікація [повідомлення] відображає лише погляди автора (авторів), і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання, що може містити інформацію, що міститься в ній.

Список використаних джерел

1. Каньковський І. Індивідуальні освітні траєкторії як необхідність сучасного процесу професійної у підготовки фахівця / І. Каньковський // Професійна освіта: проблеми і перспективи. 2013. Вип. 4. С. 62–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Profos_2013_4_16
2. Коростіянець Т. Індивідуальна освітня траєкторія – освітня програма студента / Т. Коростіянець // Науковий вісник Донбасу. 2013. № 1. С. 1–13. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2013_1_18.pdf.
3. Міщенко С. Методичний супровід професійного зростання викладача / С. Міщенко // Вісник Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля, Серія «Педагогіка і психологія». 2016. № 2 (12). С. 238–243. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Нещерет О. Організація індивідуальних освітніх траєкторій навчання в університеті / О. Нещерет // Фізико-математична освіта. 2017. Вип. 3(13). С. 116–119. URL: https://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/journals/2017-v3-13/2017_3-13-Neshcheret_Scientific_journal_FMO.pdf
5. Kalachikova O. Individual Educational Trajectories: from Educational Supermarket to Sensemaking to Blended Values / O. Kalachikova, T. Sidorova // Advances in Social Science, Education and Humanities Research: proceeding of 2nd International Conference on Education Science and Social Development (ESSD 2019), China, July 20-21, 2019. Vol. 298. P. 285–289. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
7. Про організацію освітнього процесу у Національному транспортному університеті. Київ : НТУ, 2019. 77 с.
8. Бахтіярова Х. Ш. Інтегративний підхід у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання / Х. Ш. Бахтіярова // Professional Pedagogics. 2021. Т. 1, № 22. URL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1>.